

1. Про екстрену медичну допомогу : Закон України від 05 липня 2012 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5081-17#Text>.

2. Про затвердження Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу : постанова Кабінету міністрів України від 21 листопада 2012 р. № 1115. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1115-2012-%D0%BF#Text>.

3. Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 04 серпня 2021 р. № 1627. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1627282-21#n9>.

Ірина ДРОК

т.в.о. завідувача навчально-наукової лабораторії з дослідження проблем превентивної діяльності
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

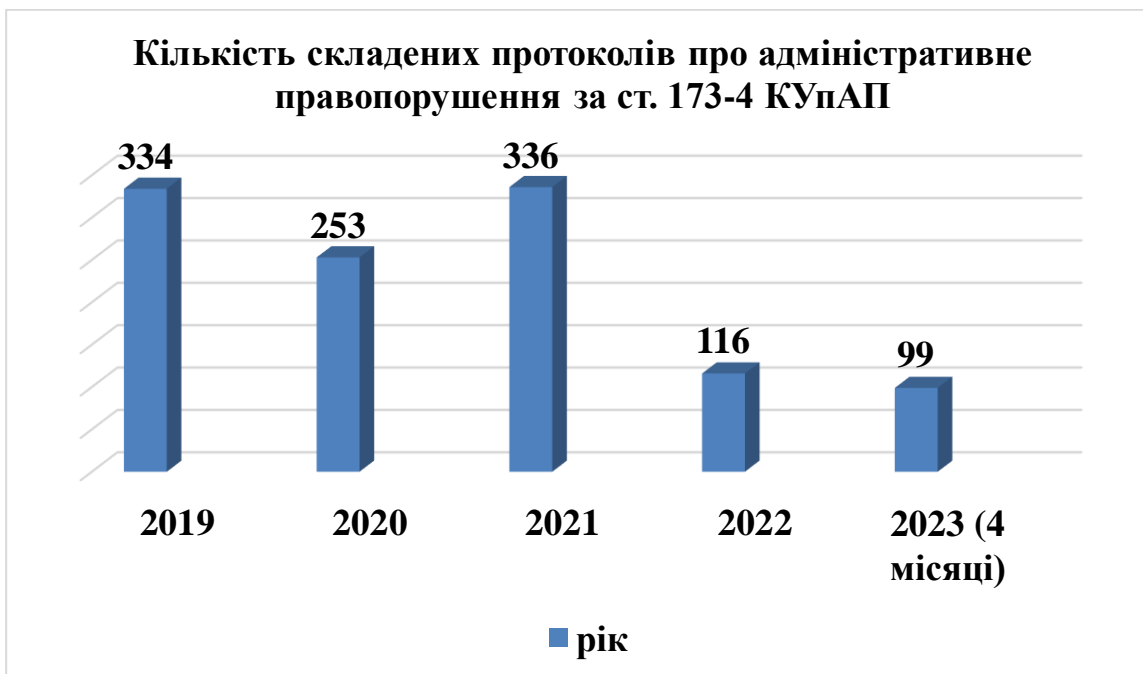
ВИДИ СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ У СПРАВАХ ПРО БУЛІНГ

Питання притягнення до відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення у справах про булінг залишається актуальним, незважаючи на безліч факторів, таких як: пріоритетність для держави подолання збройного конфлікту та супутніх із ним явищ; з весни 2020 р. і до осені 2023 р. школи практично працювали дистанційно спочатку через введення карантинних обмежень, а після – через повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну; велика частина дітей виїхали за кордон, а ті, хто залишилися, були перерозподілені у нові колективи з огляду на обрану батьками форму навчання та інші можливі фактори й обставини. Висловлену нами тезу підтверджують статистичні дані [1], викладені для зручності у діаграмі.

Зважаючи на вищезазначене та тенденцію до збільшення кількості зафіксованих фактів булінгу у 2023 р., варто також констатувати наявність трансформаційних процесів у аналізованому правопорушенні. Насамперед слід зауважити, що кібербулінг все частіше стає об'єктивною стороною правопорушення, однак продовжують превалювати факти економічного та психологічного булінгу.

З огляду на актуальність тематики та невеликий обсяг представленої роботи хотіли б зосередити увагу на визначенні суб'єкта адміністративного правопорушення у справах про булінг, оскільки серед правоохоронців,

уповноважених складати протокол про вчинення адміністративного правопорушення, продовжують виникати питання щодо правильної кваліфікації, а вітчизняний законодавчий орган продовжує висувати ініціативи щодо удосконалення (фактично нагромадження) складу адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 173-4 КУпАП [2].



Питання переважно виникають під час відмежування кваліфікації дій батьків неповнолітньої особи, яка вчинила дії, що кваліфікуються як булінг. Так, на сьогодні, якщо особа віком від 14 до 16 років вчинила булінг, то батьків такої особи (або осіб, що їх замінюють) буде притягнуто до адміністративної відповідальності за ч. 3 або ч. 4 ст. 173-4 КУпАП [2], а не за загальним правилом за ч. 3 ст. 184 КУпАП [2] за невиконання батьками (або особами, що їх замінюють) обов'язків щодо виховання дітей. Зауважимо, що сума штрафу за вчинення діяння, передбаченого як ч. 3 ст. 173-4 КУпАП [2], так і ч. 3 ст. 184 КУпАП [2], є однаковою. На наш погляд, не є раціональним виділення суб'єкта відповідальності – батьків (або осіб, що їх замінюють) у справах про булінг в окремі частини статті, відступаючи від загального правила. Такі обставини тільки заплутують правозастосовні органи і створюють непорозуміння на практиці.

Відповідно пропонуємо ч. 3 та ч. 4 ст. 173-4 КУпАП [2] виключити. Також виключити слова «крім порушень, передбачених частинами третьою або четвертою статті 173-4 цього Кодексу» з ч. 3 ст. 184 КУпАП [2].

Якщо діяння, котре можна кваліфікувати як булінг, вчинила особа, яка досягла 16 років, то така особа є суб'єктом адміністративного правопорушення, відповідальність за яке передбачена ст. 173-4 КУпАП [2]. Єдиною умовою у цьому випадку є те, що суб'єкт адміністративного

правопорушення та потерпіла особа мають бути учасниками одного освітнього процесу.

Також зауважимо на некоректності сформульованого в КУпАП суб'єкта адміністративного правопорушення: «малолітня або неповнолітня особа». Якщо конкретно вказано вік особи, то більш доречно використовувати слово «особа», а вказаний вік чітко визначатиме категорію фізичної особи: малолітня або неповнолітня.

Якщо дії, котрі підпадають під кваліфікацію булінгу, вчинила особа, яка не досягла 14 років, то суб'єкт такого адміністративного правопорушення відсутній.

Також законодавець виділяє такого суб'єкта адміністративного правопорушення за ч. 5 ст. 173-4 КУпАП, як керівник закладу освіти. Однак законопроект «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо запобігання та протидії насильству стосовно дітей» (реєстр. № 9400 від 19.06.2023) [3] пропонує видалити вказану частину статті. На зміну існуючій нормі пропонується додати ст. 173-6 КУпАП «Неповідомлення про випадки жорстокого поводження з дитиною» та розширити коло суб'єктів, у тому числі за вчинення булінгу, до посадових осіб, на яких законом покладено обов'язок щодо такого повідомлення. Неточне формулювання такого суб'єкта може надати можливість зловживання нормою та уникнення відповідальності винних осіб. Крім того, дитина, її життя та здоров'я є найціннішим в Україні. Тому пропонуємо ще більше розширити коло суб'єктів, сформулювавши запропоновану в законопроекті норму в такій редакції: «Неповідомлення уповноваженому підрозділу органів Національної поліції України та службі у справах дітей про випадки жорстокого поводження з дитиною».

Підсумовуючи, можемо вказати такі види суб'єктів адміністративного правопорушення у справах про булінг, що існують на сьогодні: особа віком від 16 років; один із батьків або осіб, що їх замінюють; керівник закладу освіти. З викладеного виходить, що інші особи, яким відомо про вчинення булінгу стосовно дитини, відповідальності не несуть. Саме тому нашою позицією є розширення кола суб'єктів до будь-яких осіб, яким відомо про факти жорстокого поводження з дитиною, у тому числі булінг.

1. Булінг у школі: скільки адмінпротоколів склали в 2023 році. *WoMo*. URL: <https://womo.ua/buling-u-shkoli-skilki-adminprotokoliv-sklali-v-2023-rotsi/>.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

3. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо запобігання та протидії насильству стосовно дітей : проект Закону № 9400 від 19.06.2023. URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42132>.